

Att ta tillvara arbetsförmåga – trots begränsning

Utgångspunkter:

- Bygger på intervention med arbetsmetoden the Strengths Model och jämförelsegrupp
- Anknyter till arbetsplatser och ansvariga chefer
- Ett stödmaterial om hur arbetsmetoden kan användas tas fram till projektets avslut
- Utvärderas genom en forskargrupp vid Institutionen för Medicin och Hälsa

De sex bärande teoretiska principerna för The Strengths Model

- Människor har en **inneboende kraft** att kunna återhämta sig och förändra sina liv
- **Fokus** ligger på den **egna** inneboende **styrkan** istället för på problemen
- **Samhället** ses som **en resurs** och inte ett hinder
- Planerandet av åtgärder bygger på klientens **självbestämmande**
- Skapande av en **nära relation** mellan case managern och klienten är en grundförutsättning
- Arbetet sker i huvudsak **ute i samhället** där resurserna finns

Grundvärderingar bakom The Strengths Model

- Skapa en bra relation med klienten. Ska bygga på **respekt** och relationen ska vara personlig
- **Lyft fram individens förmågor, inneboende kraft och fördelar** - istället för att fokusera på begränsningar och brister hos individen
- **Alla steg** oavsett hur små de är och som leder mot individens uppsatta mål ska **förstärkas**
- Case managern/stödpersonen är **klientens förespråkare** – hon/han definierar behoven genom sin nära relation med individen – och ser till att målen som individen satt upp kan förverkligas genom att individens och samhällets resurser mobiliseras

Bakgrund till The Strengths Model

Utvecklades i början av 1980-talet
vid University of Kansas, USA

Syfte

Fokus på individen och
att hjälpa individen att **identifiera**, **befästa** och
vidmakthålla de resurser som mobiliseras –
egna och samhällets

Viktiga komponenter vid kartläggningen av egna och omgivningens starka sidor

- Omfattande, detaljerad och noggrann
- Är en pågående process som behöver uppdateras regelbundet
- Genomförd via ett konstruktivt och givande samtal som skapar förtroende
- Visa respekt, var inte påträngande
- Inget myndighetsspråk
- Individen bestämmer takten

Faktorer som påverkar att målen uppnås

- Målen som satts upp härrör från individens intressen och önskningsar
- Bygger på individens kunskaper och färdigheter
- Bygger på de förtroende som skapats mellan CM och individen
- Individen stöttas på vägen mot de uppsatta målen (Empowerment – Självförtroende)
- Resurser har mobiliserats

Personliga resurser

Empowerment

Coping

Känsla av sammanhang

Förvärvad självkänsla

Arbetsförmåga

Stödpersonens roll

- Relationen ska vara meningsfull
- Ömsesidig.
- Kontinuerliga lärande
- Ressällskap inte reseledare
- Engagemang.
- Tilltro till individen
- Respekt
- Möjliggöra (empowerment baserat synsätt)

Vilken vetenskapligt baserad kunskap finns om the Strengths model?

- Kan vi slå oss till ro?

En jämförelse

Strengths Model:

1. Från individens perspektiv
2. Målinriktade samtal
3. Fokus på individens förmågor
4. Individen är unik, självbest.
5. Uppmuntran och coachning
6. Individstyrd
7. Använder nätverkets resurser
8. Justeras fortlöpande

Traditionell rehabilitering:

1. Relaterar till problemen
2. Diagnosinriktad
3. Utfrågande
4. Fokus på funktionsutredning
5. Klienten passiv
6. Myndighetsstyrd
7. Formell - remisser
8. Görs vid ett tillfälle

Den svenska sjukskrivningsprocessen

(Söderberg E, 2005, 2010, 2011)

- Ökad restriktivitet i försäkringstillämpningen
- Fasta tidsgränser för sjukpenning
- Beslutsstöd för aktörerna (Fk och Landsting)
- **Läkarintyg används inte för att förmedla information om arbetslivsinriktad rehabilitering**
- **Läkaren saknar kunskap om yrken och krav i arbetslivet**

= Färre sjukskrivningsdagar

= Minskad spridning i sjukskrivningslängder

= Diffusa sjukdomstillstånd ökar i primärvården

Varför återgår vissa inte i arbete som förväntat?

(kunskapsöversikt MacEachen, Kanada)

- Ett försäkringssystem alla ingående delar innehåller var och för sig problem, som sammantaget leder till att processen tillbaka till arbete inte lyckas:
 - tidsbrist hos sjukskrivande läkare
 - felaktiga remisser
 - förenklade program inom arbetslivsinriktad rehabilitering
 - brister i anpassning av arbetsuppgifter
 - besvär / sjukdomar rapporteras inte
 - brist på kommunikation mellan professioner
- Resulterar i en kedja av bristfällig kommunikation som gör att beslutsfattaren har fel/otillräcklig information för att ta relevanta beslut

Vilken betydelse har positivt bemötande för återgång i arbete - för att bygga en bro tillbaka till arbetet?

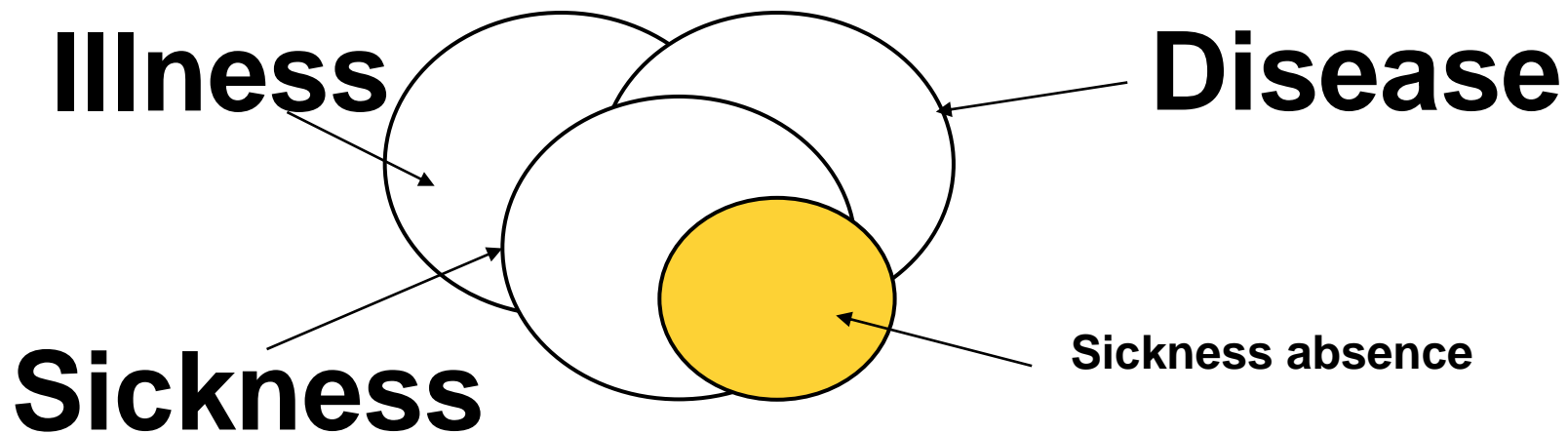

Sjukdomsbegreppet

Fortfarande gäller de klassiska förarbetena från 1940-talet, där sjukdom beskrivs som

”varje onormalt kropps- eller själstillstånd som inte hör ihop med den normala livsprocessen”.

Samband mellan självrapporterad (illness), diagnostiserad sjuklighet (disease) och sjukroll (sickness) (SBU, 2003)

Arbetsförmåga i lagens mening (AFL)

- Vad menar lagen att arbete är?

Bedömning av arbetsförmåga och kommunikation mellan aktörerna – vem har uppdraget, var finns kompetensen?

- Försäkringskassan – personlig handläggare
 - Vårdcentraler – rehab.samordnare
 - Företagshälsovård – rehabkoordinator
 - Arbetsgivare – rehabkoordinator
 - Försäkringsbolag - rehabkoordinator
 - Arbetsförmedlingen – coach
-
- Jfr int. Disability Managers

Tack!

Catharina.Linderot@liu.se